

FINANSAL OLMAYAN RAPORLAMAYA YOLCULUK VE ŞİRKET PERFORMANSININ FINANSAL OLMAYAN RAPORLAMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİST 50 ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Süleyman EMİR¹, Çağatay MİRGEN²

Öz

Günümüzde, sadece finansal bilgilerini açıklayan işletmelerin raporları yetersiz görülmeye başlanmış ve işletmeler finansal raporların yanı sıra finansal olmayan raporlarda hazırlamaya başlamışlardır. Bu noktada, finansal olmayan bilgilerle finansal performans arasında bir ilişki olup olmadığını incelemek büyük bir merak konusu haline gelmiştir. Bu merakı bir nebze de olsa giderebilmek için bu çalışmada, 2014-2019 yılları arasında (6 yıllık dönem) BIST 50'de listelenen şirketlerin finansal yönden güçlü olmalarıyla, finansal olmayan raporlama arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla yapılan Panel Regresyon Analizi sonucunda, finansal olmayan raporlamayı büyük ölçüde "Esas Faaliyet Kar Marjı", "Borç/Özkaynak Oranı", "Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç", "Aktif devir Hızı" ve "İşletme Büyüklüğü" değişkenlerinin olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca, finansal olmayan raporlamayı "Cari Oran", "Net Kar Marjı", "Aktif Büyüme" ve "Alacak Devir Hızı"nın olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Raporlama, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Entegre Raporlama, Panel Regresyon Analizi, Finansal Performans

JEL Sınıflandırması: G30, M14, Q56, C33, L25

JOURNEY TO NON-FINANCIAL REPORTING AND EVALUATION OF THE IMPACT OF COMPANY PERFORMANCE ON NON-FINANCIAL REPORTING: A RESEARCH ON BIST 50 COMPANIES

Abstract

Today, the reports of businesses that only disclose their financial information have started to be seen as insufficient and businesses have started to prepare non-financial reports as well as financial reports. At this point, it has become a matter of great curiosity to examine whether there is a relationship between non-financial information and financial performance. In order to satisfy this curiosity to some extent, in this study, it was investigated whether there is a relationship between the financial strength of companies listed in BIST50 between 2014-2019 (6-year period) and non-financial reporting. As a result of the Panel Regression Analysis conducted for this purpose, it has been determined that the variables of "Main Operating Profit Margin", "Debt Equity Ratio", "Short Term Debt/Total Debt", "Asset Turnover Rate" and "Business Size" have a positive effect on non-financial reporting. In addition, it was concluded that "Current Ratio", "Net Profit Margin", "Asset Growth" and "Receivables Turnover Ratio" negatively affected non-financial reporting.

Keywords: Corporate Reporting, Sustainability Reporting, Integrated Reporting, Panel Regression Analysis, Financial Performance

JEL Classification: G30, M14, Q56, C33, L25

¹ Öğr. Gör., Milli Savunma Üniversitesi, Balıkesir Kara Astsubay Meslek Yüksekokulu, İşletme Yönetimi Bölümü, semir@msu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3873-2712.

² Dr. Öğr. Gör., Milli Savunma Üniversitesi, Balıkesir Kara Astsubay Meslek Yüksekokulu, İşletme Yönetimi Bölümü, cmirgen@msu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0970-0121.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi (Received Date): 08.01.2022

Yayına Kabul Tarihi (Acceptance Date): 23.09.2022

Emir, S. ve Mirgen, Ç. (2022). Finansal Olmayan Raporlamaya Yolculuk ve Şirket Performansının Finansal Olmayan Raporlama Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi: Bist 50 Şirketleri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 37, 35-54. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1055215>

1. Giriş

Ekonomik değer taşıyan mal ve hizmet üreten veya pazarlayan ya da her iki faaliyeti bir arada yapan, amacı kar elde etmek ve topluma katkıda bulunmak olan kuruluşlar işletme olarak tanımlanmaktadır. İşletmeler kâr elde etme ve topluma katkıda bulunma amacını gerçekleştirirken, yapmış olduğu faaliyetler ve bu faaliyetlerin sonuçlarından etkileşimde bulunduğu tüm paydaşlarını bilgilendirmek durumundadır. Çünkü paydaşların değerini maksimize etmek de, işletme amaçlarından biridir. İşletmeler yapmış olduğu faaliyetleri paydaşlarına iletme noktasında kurumsal raporları birer iletişim aracıymış gibi kullanmakta ve işletmenin faaliyetleri hakkında bilgi edinmek isteyen tüm tarafların ihtiyaç duydukları bilgilere ulaşabilmesini sağlamaktadırlar.

Günümüzde paydaşlarıyla etkileşimi iyi olan işletmelerin, hedeflerine ve amaçlarına çok daha hızlı ulaşacağı herkesçe kabul edilmiş bir gerçektir. Paydaşlarıyla etkileşimi iyi olmayan işletmelerin, hayatını sürdürebilme noktasında güçlükler yaşayabileceği veya daha ötesi faaliyetlerini durdurmak zorunda kalabileceği unutulmamalıdır. İşletmelerin paydaşları, yöneticiler, ortaklar, çalışanlar, tedarikçiler, toptancılar, perakendeciler, müşteriler, kredi kuruluşları, yatırımcılar, devlet ve toplum gibi çıkar gruplarından oluşmaktadır. Kısaca yöneticiler ve ortaklar, işletme faaliyetlerinin devam edebilmesi, çok daha etkin bir hale gelmesi ve karı maksimize edebilmek; çalışanlar, iyi çalışma olanakları, prim, terfi vb. gibi işletme faaliyetleri ve sonuçları hakkında bilgilenecek; tedarikçiler, toptancılar ve perakendeciler, işletmeyle uzun süreli ilişki ve devamlı gelir elde edebilmek; müşteriler, uygun fiyatlı, sağlıklı, kaliteli ve toplumuna katkıda bulunan işletmeleri tercih etmek; kredi kuruluşları, işletmelere finansal imkanlar tanıyıp tanımama noktasında karar vermek ve fon verdiği işletmelerden zamanında geri dönüş alabilmek; yatırımcılar, işletmelere yatırım yapma noktasında etkin karar verebilmek ve yapmış oldukları yatırımları gelir ve kazanç dönüştürebilmek; devlet, rekabette adaleti sağlamak, doğru vergilendirmeyi yapabilmek, teşvik ve destek noktasında bilgilenecek ve toplum ise işletmelerin yapmış olduğu faaliyet ve eylemlerin küresel sonuçlarının neler olduğunu ve bu faaliyetlerin çevreye en az etkiyle gerçekleşmesi için kurumsal raporlara ihtiyaç duymaktadır. Geçmişte paydaşlar, işletmelerin sadece ekonomik/finansal faaliyetleriyle ilgilenmekteyken, günümüzde işletmelerden finansal olmayan faaliyetlerini de talep etmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak finansal olmayan bilgiler içeren raporlama çerçeveleri ortaya çıkmıştır. Finansal raporların işletme ve paydaşlara sağladığı yarar tartışılmaz durumdadır ancak son dönemde sadece finansal/ekonomik bilgiler içeren, çevresel ve sosyal unsurları dikkate almayan raporlama çerçeveleri yetersiz görülmeye başlanmıştır. Bu noktada finansal olmayan bilgilerinde raporlanabileceği yeni finansal raporlama çerçeveleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu raporlama çerçevelerinden bazıları sadece finansal olmayan bilgileri içerirken, bazıları ise finansal bilgilerle finansal olmayan bilgileri bir araya getirmeyi amaçlamaktadır (Emir, Aracı ve Kıymık, 2021: 259). Geçmişten günümüze kadar kurumsal raporlamada yaşanan bu gelişmeler, işletmelerin finansal performansını değerlendirmek için büyük bir kolaylık sağlamaktadır.

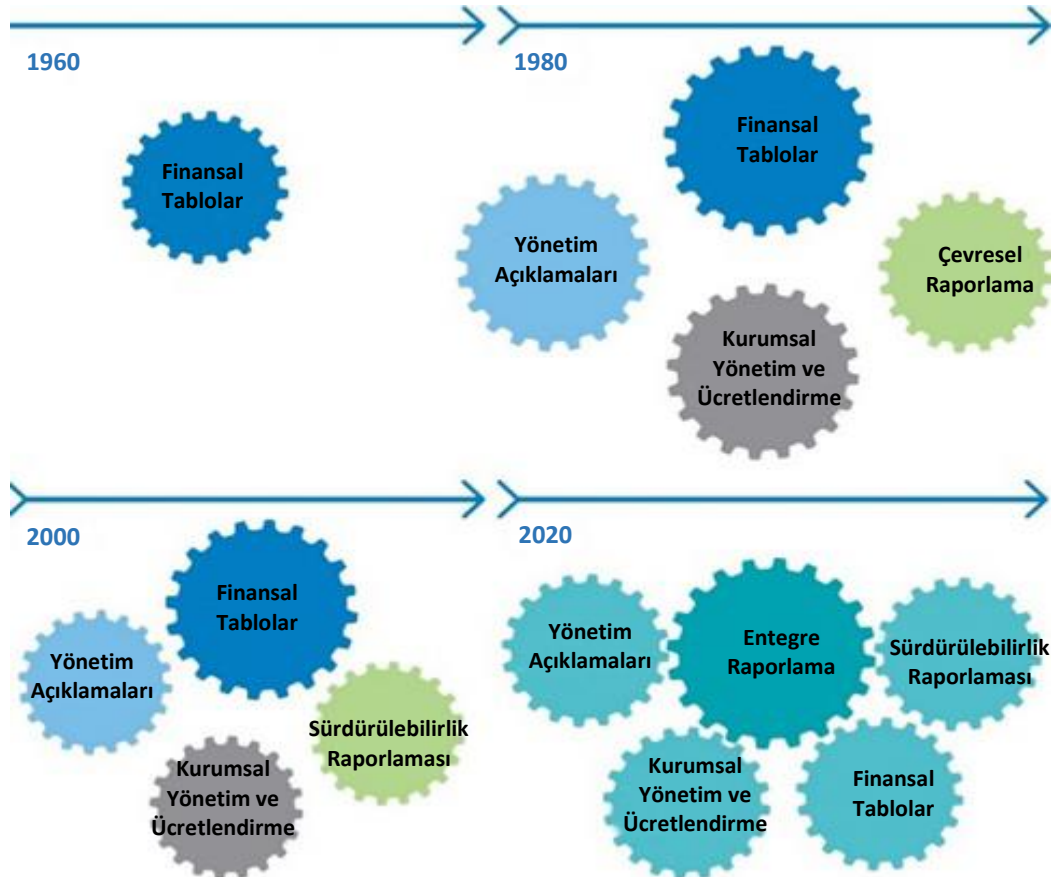
Tüm bu açıklamalar ışığında, bu çalışmanın birinci bölümünde konuyla ilgili giriş metni; ikinci bölümünde finansal bilgileri içeren raporlama çerçevelerinin oluşmasından, finansal olmayan bilgileri içeren raporlar ve günümüzde bu iki unsuru bir araya getirerek oluşturulmuş tümleşik (entegre) raporlama çerçeveleri; üçüncü bölümünde çalışmanın konusuyla ilgili literatür taraması; dördüncü bölümünde işletmelerin finansal performansı (finansal gelişmişliğiyle) finansal olmayan bilgiler içeren raporlama sistemlerini benimsemeleri ve daha fazla finansal olmayan bilgi açıklamaları arasında bir ilişki olup olmadığı panel veri analizi yardımıyla incelenecek ve elde edilen sonuçlar yorumlanarak sunulacaktır. Ayrıca, çalışmanın beşinci ve son bölümünde ise analiz sonuçları ve önerilere ilişkin açıklamalar yapılacaktır. Mevcut literatürde finansal olmayan raporlamanın finansal performans üzerindeki etkisini inceleyen ve aralarında ilişki olduğunu tespit eden pek çok çalışma bulunmaktadır. Finansal açıdan gelişmiş ve büyük işletmelerin daha fazla finansal olmayan raporlama ya da bilgi açıklama eğiliminde olmaları da beklenebilir. Bu noktada bu çalışma, literatürdeki diğer çalışmalardan ayrılarak, işletmelerin finansal performansı, finansal olmayan

bilgiler içeren raporlama sistemlerini benimsemeleri ve daha fazla finansal olmayan bilgi açıklamaları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemektedir.

2. Finansal Olmayan Raporlamaya Yolculuk

İşletmeler faaliyette buldukları çevreyle dolaylı ve dolaysız olarak sürekli bir etkileşim içerisinde. Bu etkileşim, işletmenin tüm paydaşları üzerinde birtakım etkiler doğurmakta, dolayısıyla günümüzde paydaşlar işletmelerle ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilere ihtiyaç duymaktadır. Finansal konularla ilgili olarak işletmeler düzenli dönemlerde finansal tablolar hazırlamakta ve bu tabloları bilgi kullanıcılarına sunmaktadır. Bilgi kullanıcıları olan taraflar; örneğin işletme sahibi ve yöneticiler, işletmenin başarılı bir şekilde yönetilip yönetilmediğini bilmek ve işletmenin karşılaşılabileceği riskleri önceden ön görerek tedbir almak; yatırımcılar, işletmenin mevcut mali durumu göz önünde bulundurulduğunda yatırım yapmak ya da yapmamak; kredi kuruluşları, fon sağlayacağı işletmenin söz konusu fonu geri ödeyebileceğini ve yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğini değerlendirerek risk-getiri analizi yapmak; devlet, işletmenin şeffaf ve güvenilir olup olmadığını, kar/zarar sonucunda en doğru vergilendirmeyi yapabilmek için (ve daha pek çok paydaş buraya eklenebilir) işletmelerden finansal tablolarını talep etmektedir. İşletmeler, finansal tablolarını geçmişten bugüne düzenli bir şekilde sunarken finansal olmayan raporlamaya yolculuk zaman içinde gelişerek yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu yolculuk süreci aşağıda (Şekil 1) gösterilmiş ve sonrasında paragraflar halinde açıklanmıştır.

Şekil 1: Finansal Olmayan Raporlamaya Yolculuk

Kaynak: IIRC, 2011: 6-7.

Geçmişten günümüze kadar işletmeler, faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin sonuçlarını finansal raporlarında açıklamaktadır. Ancak günümüzde, işletmelerin etkileşim içerisinde bulunduğu

tarafların sosyal sorumluluk bilincinde bir artış yaşanmıştır. Bu durum, sadece finansal bilgilerini açıklayan işletmeleri finansal olmayan bilgilerini de raporlama noktasında teşvik etmiştir. İşletmeler belirli bir dönem içerisinde birçok faaliyette bulunmakta ve bu faaliyetler işletmeleri ekonomik, çevresel ve sosyal anlamda etkilemektedir. Bu etki, işletmelerin almış olduğu riski arttırmakta ve sürdürülebilirliğine doğrudan etki etmektedir. Bu türden risklerin farkında olan paydaşlar, finansal bilgilerin yanı sıra finansal olmayan bilgilere de ihtiyaç duymaktadırlar (Aras ve Sarioğlu, 2015: 15). Bu ihtiyacı gidermek için işletmeler, 1980'li yıllarda çevreleriyle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan olumlu/olumsuz durumları açıklamak için çevresel raporlar; 1990'lı yıllarda çevrelerine yapmış oldukları katkıları açıklamak için kurumsal sosyal sorumluluk raporları; 2000'li yıllarda yapmış oldukları faaliyetlerin ekonomik, çevresel ve sosyal sonuçlarını değerlendirmek için sürdürülebilirlik raporları; ve 2020'li yıllarda ise finansal bilgileriyle, finansal olmayan bilgilerini bir araya getirerek tümleşik bir raporlama anlayışı olan entegre raporlar düzenlemeye başlamışlardır (Önder, 2018: 32).

Tüm bu açıklamalar ışığında, işletmelerin finansal olmayan bilgilerini açıkladıkları raporlama çevreleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

2.1. Faaliyet Raporları

Faaliyet raporları, belirli dönemsel aralıklar boyunca işletmelerin ticari faaliyetleriyle ilgili bilgileri eksiksiz, gerçeğe uygun, dürüst ve doğru bir şekilde hazırladıkları raporlardır (Resmî Gazete, Sayı: 27846, 2011: m.516). Hazırlanan bu faaliyet raporları genellikle 3'er aylık ve yıllık olarak sunulmakta olup, bu raporlar da işletmelerin ticari faaliyetlerinin yanı sıra finansal olmayan sosyal sorumluluğa ilişkin açıklamalarda yapılmaktadır. Bu durum, faaliyet raporlarının finansal bilgiler dışında finansal olmayan bilgileri de paydaşlara iletmede birer araç haline geldiğini göstermektedir. Faaliyet raporları, genel itibarıyla genel bilgiler, amaç ve hedefler, faaliyetlere ilişkin bilgiler (ticari bilgiler, performans bilgileri, sosyal sorumluluk faaliyetleri vb.) gibi bölümlerden oluşmaktadır (UDH, sgb.uab.gov.tr).

2.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu

Günümüzde bilgiye olan talebin hızla artması sonucunda, işletmelerden daha fazla finansal olmayan konularda açıklama yapmaları beklenmektedir. Mevcut faaliyet raporlarında bu türden faaliyetler açıklanıyor olsa da bilgi kullanıcıları daha fazla finansal olmayan bilgi talep etmektedir. Bu amaçla, işletmeler finansal olmayan faaliyetlerini sistemli bir şekilde ekonomik, çevresel ve sosyal olarak sunabilecekleri kurumsal sosyal sorumluluk raporlarına yönelmeye başlamışlardır. Sosyal sorumluluk raporları, faaliyet raporlarından ayrı olarak finansal olmayan bilgileri çok daha detaylı ve sınıflandırılmış bir şekilde sunabilmektedir (Thompson ve Zakaria, 2004: 126-127). Kurumsal sosyal sorumluluk raporları, zamanla kapsamının daha da genişletilmesi sonucunda sürdürülebilirlik raporu şeklinde adlandırılmaya başlanmıştır.

2.3. Sürdürülebilirlik Raporu

Sürdürülebilirlik raporları, işletmelerin faaliyetleri neticesinde oluşan ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerin ele alındığı raporlardır (BİST Sürdürülebilirlik Rehberi, 2014: 33). Sürdürülebilirlik raporlaması düzenleyebilmek için yön gösterici olan birçok kurum ve inisiyatif bulunmaktadır. Bu inisiyatifler arasında GRI (Global Reporting Initiative – Küresel Raporlama Girişimi), diğer inisiyatiflerin oldukça önünde ve yol gösterici bir niteliktedir. Konuyla ilgili olarak yapılan bir araştırmaya göre, dünyada en büyük 100 şirket içerisinde (N100), GRI raporlama standartlarını benimseyen şirketlerin oranı %78'dir (KPMG, 2013). Bu doğrultuda GRI, sürdürülebilirlik raporlaması noktasında en önde gelen kuruluş konumundadır.

GRI tarafından yapılan tanıma göre; "Sürdürülebilirlik raporlaması, kuruluşlara sürdürülebilir bir küresel ekonomi yönünde hedef belirlemede, performansın ölçümünde ve değişikliğinin yönetiminde yardımcı olan, uzun vadeli kârlılığı sosyal sorumluluk ve çevreye özenle birleştiren bir süreçtir. Sürdürülebilirlik raporlaması temel olarak fakat bununla sınırlı kalmamak kaydıyla,

sürdürülebilirlik raporu vasıtasıyla kuruluşun ekonomik, çevresel, sosyal ve yönetsel performansının iletilmesinin, olumlu ve olumsuz etkilerin yansıtılmasının kilit platformudur” (GRI G4, 2013: 85).

Günümüzde, işletmeler belirli periyotlarda (gönüllülük esasına göre) sürdürülebilirlik raporları yayınlamakta, böylece ekonomik, sosyal ve çevresel faaliyetlerini bu raporlama sayesinde açıklamaktadırlar. Bu raporlama, işletmelerin etkileşimde bulunduğu taraflara karşı açık, net ve hesap verme noktasında sorumluluklarını gerçekleştirme fırsatı vermektedir.

2.4. Entegre Raporlama

Sürdürülebilirlik raporları sayesinde faaliyet içerisinde bulunduğu topluma ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini açıklayan işletmeler, ilerleyen süreçte finansal raporlarının dışında ayrı olarak sürdürülebilirlik raporlaması hazırlama külfetine katlanmak durumunda kalmışlardır. Bu külfeti azaltmak ve finansal olan bilgilerle, finansal olmayan bilgileri bir araya getiren, iki unsur arasında bağlantı kuran yeni bir raporlama standardı ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu noktada, günümüzde entegre raporlama anlayışı oluşmuş ve bu ihtiyacı giderme noktasında işletmelerin benimsemeye başladığı yeni bir raporlama anlayışı haline gelmiştir.

Entegre raporlama, işletmelerin finansal bilgileriyle, finansal olmayan bilgileri arasında bağ kuran yeni bir yaklaşımdır (Pozzoli ve Gesuela, 2016: 23). Bu raporlama yaklaşımı IIRC (Uluslararası Entegre Raporlama Çevresi) tarafından tüm işletmelerin ortak bir kriterde raporlama yapmalarına imkân tanıyacak standartlar geliştirmeye çalışmaktadır. Bu standartların belirlenmesinde GRI, IIRC’i destekleyici ve teşvik edici faaliyetler yürütmektedir. Şu aşamada şirketler entegre raporlarını GRI’nin belirlemiş olduğu standartlara göre yayınlamaktadır (IIRC, 2011: 1-2). IIRC’e göre entegre raporlama; “Bir kuruluşun içinde yer aldığı dış çevre bağlamında stratejisi, yönetimi, performansı ve gelecekte beklenenlerinin kısa, orta ve uzun vadede finansal sermaye sağlayan taraflara nasıl değer yaratacağını açıklamaktır. Dolayısıyla hem finansal hem de diğer konularla ilgili bilgiler içerir.” (IIRC, 2011: 2-3).

Özetle entegre raporlama, paydaşların ihtiyaç duyabileceği işletmenin stratejisi, süreçleri ve uzun vadeli fırsat/riskleriyle ilgili bildirimde bulunmaktadır (Fasan, Mio ve Pauluzzo, 2016: 205). Entegre raporlama sayesinde finansal ve finansal olmayan unsurlar daha kapsamlı bir şekilde bir araya getirilebilmektedir (Türker ve Sayar, 2014: 472).

3. Literatür Özeti

Mevcut literatürde sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik veya entegre raporlama ile finansal performans arasındaki ilişkiyi ölçen çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde önemli görülen bazı çalışmalar aşağıda kısaca özetlenmeye çalışılmıştır.

Konuyla ilgili olarak; Hurghis (2015) şirketlerin entegre raporlama yapmasının finansal performans üzerinde bir etkisi olmadığını; Yıldırım vd., (2018) sürdürülebilirlik raporlama anlayışı benimsemenin şirket büyüklüğü üzerinde pozitif, aktif karlılık ve özsermaye karlılığı üzerinde ise anlamlı bir etkisi olmadığını; Vitolla vd., (2020) entegre raporlama düzeyiyle özkaynak maliyeti arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu yani entegre raporlamanın özkaynak maliyetini azalttığı; Kemp ve Lug (2020) yüksek entegre raporlama düzeyine sahip işletmelerin kurumsal yönetim ve hisse başına kazanç göstergelerinde önde oldukları; Emir vd., (2021) entegre raporlama düzeyinin sermaye yeterliliği ve karlılık üzerinde olumlu, yönetim kalitesi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu ve bankaların entegre raporlama yapımlarıyla aktif kalite, karlılık ve likidite arasında olumlu, yönetim kalitesi arasında olumsuz bir etkisi olduğunu; Obeng vd., (2021) entegre raporlamayı daha kapsamlı yapan işletmelerin daha düşük kurum maliyetlerine katlandıklarını; Düzer (2021) Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan şirketlerin özkaynak karlılığında üstün oldukları, piyasada ortaya çıkan olumsuzluklardan daha az etkilendikleri ve belirlenen beş diğer finansal göstergede de yüksek performans gösterdikleri; sonucuna ulaşmıştır/ulaşmışlardır. Yukarıda yer alan çalışmalar ve konuyla ilgili önemli görülen diğer çalışmalar Tablo 1’de daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Tablo 1: Literatür Taraması

YAZAR(LAR)	ÇALIŞMANIN KONUSU/KAPSAMI	ÇALIŞMANIN SONUCU
Hurghis (2015)	IIRC Pilot katılımcısı olan şirketlerin 2012 yılından 2014 yılına kadar olan raporları incelenerek entegre raporlama düzeyleri belirlenmiş ve daha sonra entegre raporlama düzeyiyle “Aktif Karlılık Oranı (ROA)” ve “Hisse Başına Kazanç Oranı” arasındaki ilişki korelasyon testiyle incelenmiştir.	Korelasyon analizi sonucunda, IIRC Pilot katılımcı şirketlerin ilgili yıllardaki entegre raporlama düzeyiyle, “Aktif Karlılık Oranı (ROA)” ve “Hisse Başına Kazanç Oranı” arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.
Yıldırım, Kocamış ve Kuzu (2018)	BIST 100 endeksinde yer alan şirketlerin finansal gelişmişliğinin sürdürülebilirlik raporlarına olan etkisi incelenmiştir. Bu amaçla, şirketler sürdürülebilirlik raporlaması yapanlar ve yapmayanlar olarak ikiye ayrılmış ve finansal performans için Aktif Karlılık ve Özsermaye Karlılığı oranları kullanılmıştır. Ayrıca, ilişki tespiti için regresyon analizi yapılmıştır.	Regresyon analizi sonucunda, sürdürülebilirlik raporlama anlayışı benimsemenin şirket büyüklüğü üzerinde pozitif, aktif karlılık ve özsermaye karlılığı üzerinde ise anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca, büyük ölçekli şirketlerin, sosyal ve çevresel konularla ilgili faaliyetlerini daha fazla açıkladıkları ifade edilmiştir. Çalışma sonucunda, entegre raporlama açısından Türkiye ve Güney Afrika arasında farklılıklar bulunduğu, 2015 ve 2016 yılları için entegre raporlama puanlarıyla firma büyüklüğü arasında ve 2016 yılında ise varlık devir hızıyla pozitif ilişki saptanmıştır. Ayrıca, entegre raporlama skorlarıyla karlılık ve finansal yapı oranları arasında bir ilişki tespit edilememiştir.
Yüksel (2018)	2014 ve 2016 yılları arasında Türkiye ve Güney Afrika’da faaliyet gösteren katılım bankalarının entegre raporlama puanları hesaplanarak aralarında farklılık olup olmadığı ve entegre raporlama puanları ile şirket büyüklüğü, varlık devir hızı, net kâr marjı, özkaynak karlılığı, aktif karlılık, finansal kaldıraç oranları ve borç oranları arasında ilişki incelenmiştir.	Doğrusal regresyon analizi sonucunda, entegre raporlama düzeyiyle özkaynak maliyetleri arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Daha açık bir ifadeyle entegre raporlama düzeyindeki artış şirketlerin özkaynak maliyetlerini azaltmaktadır.
Vitolla, Salvi, Raimo, Petruzzella ve Rubino (2020)	Entegre raporlama düzeyinin şirket özkaynak maliyetleri üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, entegre raporlama düzenleyen 116 uluslararası şirket örneklem olarak seçilmiş ve elde edilen veriler yardımıyla doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.	Regresyon analizi sonucunda, entegre raporlama kalitesi ile finansal performans arasında bir ilişkinin olduğu ve yüksek entegre raporlama düzeyine sahip işletmelerin kurumsal yönetim ve hisse başına kazanç göstergelerinde önde oldukları tespit edilmiştir.
Kemp ve Lug (2020)	Entegre raporlama kalitesi ile finansal performans arasındaki ilişki panel regresyon analiziyle incelenmiştir. Bu amaçla, 2013-2018 yılları arasında Johannesburg Borsası’nda işlem gören ilk 100 şirketin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim puanlarına ulaşarak şirketler “ilerleme kaydedecek”, “orta”, “iyi” ve “mükemmel” olarak sınıflandırılmış ve finansal verilerle ilişkisi değerlendirilmiştir.	Panel regresyon analizi sonucunda, entegre raporlama düzeyi ile bankalara ait sermaye yeterliliği ve karlılık arasında olumlu, yönetim kalitesi arasında olumsuz bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca, entegre raporlama benimseyen bankaların aktif kalite, karlılık ve likidite konusunda olumlu, yönetim kalitesi konusunda olumsuz bir ilişki gördükleri tespit edilmiştir.
Emir, Aracı ve Kıymık (2021)	Kamu Aydınlatma Platformu’nda sektörel bazda sınıflandırılan 13 bankanın faaliyet, sürdürülebilirlik ve entegre raporları incelenmiş ve bankalara ilişkin entegre raporlama düzeyleri belirlenmiştir. Daha sonra, bankaların finansal performansını ölçmek için CAMELS analizi yapılmış ve entegre raporlama düzeyiyle finansal performans arasındaki ilişki panel regresyon analiziyle incelenmiştir.	

Tablo 1 (Devamı): Literatür Taraması

YAZAR(LAR)	ÇALIŞMANIN KONUSU/KAPSAMI	ÇALIŞMANIN SONUCU
Obeng, Ahmed ve Cahan (2021)	35 farklı ülkeden binlerce şirket seçilmiş, bu şirketlerin entegre raporlama düzeyleri düşük ve yüksek olarak belirlendikten sonra entegre raporlama düzeyleriyle kurum (acentra) maliyetleri arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır.	Yapılan analizler sonucunda, entegre raporlama düzeyi yüksek olan şirketlerin kurum maliyetlerinin daha düşük olduğu ve yıldan yıla işletmelerin entegre raporlama düzeyi yükseldikçe kurum maliyetlerinin de olumlu yönde azaldığı tespit edilmiştir.
Düzer (2021)	Kurumsal Yönetim Endeksi'nde yer alan şirketlerin 2015-2019 yılları arasındaki dönemi incelenmiş ve bu şirketlerin sürdürülebilirlik endeksinde yer alanlarla, yer almayanların finansal performansları (7 finansal gösterge belirlenmiş) karşılaştırılmıştır.	Yapılan karşılaştırma sonucunda, Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan şirketlerin özkaynak karlılığında üstün oldukları, piyasada ortaya çıkan olumsuzluklardan daha az etkilendikleri ve belirlenen beş diğer finansal göstergede de yüksek performans gösterdikleri belirlenmiştir.

4. Uygulama

4.1. Araştırma Amacı ve Önemi

Mevcut literatürde sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik ve entegre raporlama yapmanın finansal performans üzerindeki etkisini araştıran pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük çoğunluğunda, söz konusu raporların finansal performansı olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ancak, bu çalışmalarda gözden kaçan bir unsur söz konusudur. Aslında gelişmiş ya da finansal yönde güçlü olan şirketlerin bu tarz finansal olmayan raporlama ya da sosyal sorumlulukla ilgili açıklama yapma düzeylerinin daha fazla olduğunun unutulmaması gerekmektedir. Çünkü finansal yönden güçlü şirketlerin, finansal sıkıntılarla karşılaşma risklerinin daha az olması ve daha şeffaf bir yönetim politikası hedeflemeleri sebebiyle bu türden raporlara/açıklamalara daha fazla yönelmeleri muhtemeldir. Küçük şirketlerin daha fazla finansal güçlük çekebilecekleri düşünüldüğünde, bu tarz raporlara/açıklamalara yönelmelerinin daha düşük olması beklenebilir. Dolayısıyla, bu çalışmayla ilgili olarak finansal yönden güçlü olan şirketlerin bu tarz anlayışları daha fazla benimseyip benimsemediklerinin araştırılmasının oldukça önemli olduğu ve literatürdeki mevcut boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu açıklamalar ışığında, bu çalışma BIST 50'de listelenen şirketlerin finansal/mali yönden güçlü olmalarıyla, finansal olmayan bilgileri içeren raporlama standartlarını benimsemeleri ve daha fazla finansal olmayan bilgi açıklamaları arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmayı amaçlamaktadır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Çalışmada 2014-2019 yılları arasında BIST50 endeksinde yer alan şirketlerin finansal performansıyla (finansal gelişmişliğiyle) finansal olmayan bilgiler içeren raporlama sistemlerini benimsemeleri ve daha fazla finansal olmayan bilgi açıklaması arasında bir ilişki olup olmadığı panel veri analizi yardımıyla incelenmiştir. Faaliyet raporları devamlılık arz eden tüm şirketler analiz kapsamına dahil edilmiştir. Ancak, araştırma yürütülürken BIST 50 içerisinde yer alan banka ve diğer finans kuruluşları, mali tablo ve varlık yapılarının diğer işletmelerden farklı olması ve bu durumun araştırma sonuçlarını etkilemesi muhtemel olduğu için araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Tüm bu açıklamalar ışığında, araştırma kapsamına alınan 36 şirket ve bu şirketlerin sürdürülebilirlik ya da entegre raporlama yapıp (✓) yapmadıkları (✗) aşağıdaki Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: BIST50 Şirketler

SIRA	KOD	ŞİRKET UNVANI	SÜRD./ENT. RAP.
1	ALKIM	ALKİM ALKALİ KİMYA A.Ş.	✗
2	AEFES	ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİİ A.Ş.	✓

Tablo 2 (Devamı): BIST50 Şirketler

SIRA	KOD	ŞİRKET UNVANI	SÜRD./ENT. RAP.
3	ARCLK	ARÇELİK A.Ş.	✓
4	ASELS	ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	✓
5	BIMAS	BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.	x
6	DOHOL	DOĞAN ŞİRKETLER GRUBU HOLDİNG A.Ş.	x
7	EGEEN	EGE ENDÜSTRİ VE TİCARET A.Ş.	x
8	ECILC	ECZACIBAŞI İLAÇ, SINAI VE FİN. YAT. SANAYİ VE TİC. A.Ş.	✓
9	EKGYO	EMLAK KONUT GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	x
10	EREGL	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	✓
11	GUBRF	GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş.	x
12	SAHOL	HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.	✓
13	HEKTS	HEKTAŞ TİCARET T.A.Ş.	x
14	IHLGM	İHLAS GAYRİMENKUL PROJE GELİŞTİRME VE TİCARET A.Ş.	x
15	IPEKE	İPEK DOĞAL ENERJİ KAYNAKLARI ARAŞTIR. VE ÜRET. A.Ş.	x
16	ISGYO	İŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	x
17	KRDMD	KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SAN. VE TİC. A.Ş.	✓
18	KARSN	KARSAN OTOMOTİV SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	x
19	KCHOL	KOÇ HOLDİNG A.Ş.	✓
20	KOZAL	KOZA ALTIN İŞLETMELERİ A.Ş.	x
21	KOZAA	KOZA ANADOLU METAL MADENCİLİK İŞLETMELERİ A.Ş.	x
22	MGROS	MİGROS TİCARET A.Ş.	✓
23	ODAS	ODAŞ ELEKTRİK ÜRETİM SANAYİ TİCARET A.Ş.	x
24	PGSUS	PEGASUS HAVA TAŞIMACILIĞI A.Ş.	x
25	PETKM	PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	x
26	SASA	SASA POLYESTER SANAYİ A.Ş.	x
27	TKFEN	TEKFEN HOLDİNG A.Ş.	✓
28	TOASO	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	✓
29	TRGYO	TORUNLAR GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	x
30	TCELL	TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	✓
31	TUPRS	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	✓
32	THYAO	TÜRK HAVA YOLLARI A.O.	✓
33	TTKOM	TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	x
34	SISE	TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.	✓
35	ULKER	ÜLKER BİSKÜVİ SANAYİ A.Ş.	✓
36	VESTL	VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	✓

4.3. Araştırmanın Hipotezi ve Yöntemi

Çalışmanın amacına uygun olarak birtakım hipotezler belirlenmiş ve bunlar aşağıda ifade edilmiştir.

H1: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketler daha fazla finansal olmayan raporlar (IRQ) düzenlemektedirler.

H2: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan bilgileri raporlama (TSS) düzeyi daha yüksektir.

H3: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan ekonomik (EKO) bilgileri raporlama düzeyi daha yüksektir.

H4: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan çevresel (CEV) bilgileri raporlama düzeyi daha yüksektir.

H5: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan sosyal (SOS) bilgileri raporlama düzeyi daha yüksektir.

Yukarıdaki hipotezlerin doğruluğunu sınamak amacıyla Tablo 2’de yer alan şirketlerin “Sürdürülebilirlik Raporları”, “Faaliyet Raporları”, “Mali Tabloları (Bilanço, Gelir Tablosu, Nakit Akış Tabloları vd.)” ve “Entegre Raporları” 6 yılı (2014-2019) kapsayacak şekilde incelenmiş ve raporlardan elde edilen bilgiler ışığında birtakım skor (TSS, EKO, ÇEV ve SOS) ve oranlar hesaplanmıştır. Bilgi açıklama düzeyinin belirlenmesi amacıyla şirketlerin yapmış oldukları entegre raporlar, sürdürülebilirlik raporları ve faaliyet raporları incelenerek finansal olmayan bilgi açıklama skorları hesaplanmıştır. Skorların hesaplanmasında GRI G4 rehberinde yer alan 98 standart baz alınarak; (i) şirket ilgili yılda, ilgili standartla alakalı herhangi bir açıklama yapmamışsa 0,25; (ii) standartla ilgili kısaca bilgi vermişse 0,50; (iii) detaylı ancak sayısal verilerden bahsedilmemişse 0,75 ve (iv) söz konusu standartla ilgili nicel ve nitel veriler detaylı bir şekilde ifade edilmişse 1,00 tam puan verilmiş ve elde edilen toplam değer 98’e bölünmüştür. Ardından, finansal olmayan raporlama benimseme değişkeni IRQ oluşturulmuş ve sürdürülebilirlik veya entegre raporlama yapan şirketlere 1; sürdürülebilirlik ya da entegre raporlama yapmayan şirketlere 0 değeri verilerek IRQ dummy değişkeni oluşturulmuştur. IRQ dummy değişkeniyle çalışmanın örneklemini oluşturan şirketler sürdürülebilirlik veya entegre raporlama yapanlar ya da sadece finansal raporlama yapanlar şeklinde ikiye ayrılmıştır. Böylece çalışmada, şirketler finansal olmayan bilgi açıklayanlar ve açıklamayanlar olarak ikili bir sınıflandırmaya tabi tutulabilmiştir. Böyle bir sınıflandırmayla, şirketlerin finansal durumları ile finansal olmayan raporlar hazırlayıp hazırlamadıkları ve finansal olmayan bilgi açıklama düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı ölçülebilecektir. Araştırma yöntemiyle ilgili son olarak ise, şirketlerin finansal/mali durumlarını tespit etmek amacıyla bir dizi finansal oran belirlenmiş ve bu oranlar Finnet.com’dan elde edilerek çalışmanın amacına uygun olarak Tablo 3’te gruplara ayrılmıştır.

Tablo 3: Çalışmada Kullanılan Finansal Oranlar

ORAN GRUBU	KOD	AÇIKLAMA
Likidite Oranı	LO1	Cari Oran
Karlılık Oranları	KO1	Aktif Karlılık Oranı %
	KO2	Esas Faaliyet Kar Marjı
	KO3	Net Kar Marjı
	KO4	Özsermaye Karlılığı %
Büyüme Oranı	BO1	Aktif Büyüme (%)
Finansal Yapı Oranları	FYO1	Borç Özkaynak Oranı (%)
	FYO2	Duran Varlıklar/Aktif
	FYO3	Kısa Vadeli Borç / Toplam Borç
Faaliyet Oranları	FO1	Aktif devir hızı (Yıllık)
	FO2	Alacak Devir Hızı
	FO3	Stok Devir Hızı
Kontrol Değişkeni	SIZE	İşletme Büyüklüğü

Tüm bu açıklamalar ışığında, finansal olmayan bilgi skorları olan TSS, EKO, CEV, SOS ve finansal olmayan raporlama yapma/yapmama (IRQ) dummy değişkeni çalışmanın bağımlı değişkenlerini, çalışmada kullanılan finansal oranlar (LO1, KO1, KO2, KO3, KO4, BO1, FYO1, FYO2, FYO3, FO1, FO2, FO3) ise bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır. Literatürde yer alan çalışmaların çok büyük bir bölümü finansal olmayan raporlamanın (Sürdürülebilirlik ve Entegre Raporlama), finansal performans üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Bu çalışmada, finansal/mali yönden güçlü olan şirketlerin finansal olmayan bilgileri içeren raporlama standartlarını benimsedikleri ve ayrıca daha fazla finansal olmayan bilgi açıkladıkları önermesinden yola çıkılarak panel veri analizi yapılmıştır.

Daha önce, Vitolla, vd., (2020) benzer bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada kurulan modeller söz konusu çalışma incelenerek oluşturulmuştur. Kurulan bu modeller aşağıda ifade edilmiştir;

1. $IRQ_{it} = \alpha_{it} + \beta_1 LO_{1it} + \beta_2 KO_{1it} + \beta_3 KO_{2it} + \beta_4 KO_{3it} + \beta_5 KO_{4it} + \beta_6 BO_{1it} + \beta_7 FYO_{1it} + \beta_8 FYO_{2it} + \beta_9 FYO_{3it} + \beta_{10} FO_{1it} + \beta_{11} FO_{2it} + \beta_{12} FO_{3it} + \beta_{13} SIZE_{it} + \epsilon_{it}$
2. $TSS_{it} = \alpha_{it} + \beta_1 LO_{1it} + \beta_2 KO_{1it} + \beta_3 KO_{2it} + \beta_4 KO_{3it} + \beta_5 KO_{4it} + \beta_6 BO_{1it} + \beta_7 FYO_{1it} + \beta_8 FYO_{2it} + \beta_9 FYO_{3it} + \beta_{10} FO_{1it} + \beta_{11} FO_{2it} + \beta_{12} FO_{3it} + \beta_{13} SIZE_{it} + \epsilon_{it}$
3. $EKO_{it} = \alpha_{it} + \beta_1 LO_{1it} + \beta_2 KO_{1it} + \beta_3 KO_{2it} + \beta_4 KO_{3it} + \beta_5 KO_{4it} + \beta_6 BO_{1it} + \beta_7 FYO_{1it} + \beta_8 FYO_{2it} + \beta_9 FYO_{3it} + \beta_{10} FO_{1it} + \beta_{11} FO_{2it} + \beta_{12} FO_{3it} + \beta_{13} SIZE_{it} + \epsilon_{it}$
4. $CEV_{it} = \alpha_{it} + \beta_1 LO_{1it} + \beta_2 KO_{1it} + \beta_3 KO_{2it} + \beta_4 KO_{3it} + \beta_5 KO_{4it} + \beta_6 BO_{1it} + \beta_7 FYO_{1it} + \beta_8 FYO_{2it} + \beta_9 FYO_{3it} + \beta_{10} FO_{1it} + \beta_{11} FO_{2it} + \beta_{12} FO_{3it} + \beta_{13} SIZE_{it} + \epsilon_{it}$
5. $SOS_{it} = \alpha_{it} + \beta_1 LO_{1it} + \beta_2 KO_{1it} + \beta_3 KO_{2it} + \beta_4 KO_{3it} + \beta_5 KO_{4it} + \beta_6 BO_{1it} + \beta_7 FYO_{1it} + \beta_8 FYO_{2it} + \beta_9 FYO_{3it} + \beta_{10} FO_{1it} + \beta_{11} FO_{2it} + \beta_{12} FO_{3it} + \beta_{13} SIZE_{it} + \epsilon_{it}$

Yukarıdaki modellere “İşletme Büyüklüğü (SIZE)” kontrol değişkeni olarak eklenmiştir. Bu değişken işletmelerin toplam varlıklarını ifade etmekte olup, analiz sürecinde doğal logaritması alınarak kullanılmış ve şirketler arasında büyüklük farklılığı söz konusu olduğu için modellere eklenmiştir.

Analizlerde kullanılabilecek veri çeşitleri; zaman serisi, yatay kesit ve panel veri olabilmektedir. Zaman serisi veriler, değişken değerlerini zaman birimine göre ele alınırken, yatay kesit veri ise belli bir zamanda, farklı birimlerden toplanan verileri içermektedir (Tatoğlu, 2018a: 1). Panel veri ise her iki veri çeşidini birlikte dikkate almaktadır. Bu kapsamda kullanılan veri setine uygun analizin gerçekleştirilmesi amacıyla araştırma yöntemi olarak panel veri analizi kullanılmıştır. Panel veri analizinde kullanılacak modellerin seçimi belli varsayımların test edilmesiyle belirlenmektedir. İlgili varsayımlara ait açıklamalar ve elde edilen bulgular “Araştırma Bulguları” bölümünde detaylı şekilde açıklanmıştır.

4.4. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmanın sonuçları, çalışma kapsamında incelenen şirketler ve 2014-2019 (6 yıllık) yılları arasındaki dönemi kapsamaktadır. Bu nedenle elde edilen sonuçların bu çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir.

4.5. Araştırma Bulguları

Çalışmanın amacına uygun olarak, öncelikle söz konusu modellerdeki değişkenlere ilişkin veriler toplanmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler aşağıda Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Tanımlayıcı İstatistikler

	N	ORTALAMA	MEDYAN	STD.SAPMA	MIN. DEĞ.	MAX. DEĞ.
IRQ	216	0,472	0	0,5	0	1
TSS	216	0,478	0,44	0,135	0,272	0,857
EKO	216	0,61	0,597	0,134	0,333	0,972
CEV	216	0,457	0,419	0,167	0,25	0,838
SOS	216	0,467	0,453	0,124	0,266	0,849
LO1	216	2,551	1,53	2,904	0,38	17,4
KO1	216	7,294	5,77	9,307	-10,36	63,5
KO2	216	14,318	10,575	22,841	-215,82	61,27
KO3	216	15,402	7,565	30,509	-28,37	250,41
KO4	216	14,576	13,97	21,606	-93,53	78,06
BO1	216	25,913	17,41	38,876	-10,07	474,07
FYO1	216	52,287	57,035	23,743	5,55	97,44
FYO2	216	50,856	49,515	19,294	8,69	93,39
FYO3	216	60,719	59,795	19,145	10,34	99,78

Tablo 4 (Devamı): Tanımlayıcı İstatistikler

	N	ORTALAMA	MEDYAN	STD.SAPMA	MIN. DEĞ.	MAX. DEĞ.
FO1	216	0,821	0,7	0,73	0,02	4,87
FO2	216	92,904	6,745	857,55	0,06	12442,23
FO3	216	28,686	4,73	178,639	0,13	2557,89
LNSIZE	216	22,65	22,774	1,686	17,878	26,73

Tanımlayıcı istatistiklerde görüldüğü üzere, çalışmanın tüm değişkenleri 216 gözlem ve dengeli bir panelden oluşmaktadır. Ayrıca, çalışmada yer alan tüm değişkenlere ait ortalama, medyan, standart sapma, minimum ve maksimum değerlerde yukarıda Tablo 4’de sunulmuştur.

Çalışmada kurulan modellerin analiz edilme sürecinde panel veri analizi için gerek duyulan bir takım öncül testlerin yapılması gerekmektedir. Bu öncül testlerden ilki, açıklayıcı değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin tespit edilmesine yardımcı olan korelasyon matrisidir. Çalışmanın açıklayıcı değişkenleri arasındaki korelasyon düzeyini gösteren korelasyon matrisi Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Korelasyon Matrisi

DEĞİŞKENLER	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	VIF
(1) LO1	1.000													3.15
(2) KO1	0.336	1.000												4.03
(3) KO2	0.259	0.360	1.000											1.75
(4) KO3	0.151	0.439	0.517	1.000										2.04
(5) KO4	0.156	0.754	0.241	0.289	1.000									2.70
(6) BO1	-0.028	0.121	-0.004	0.069	0.145	1.000								1.15
(7) FYO1	-0.735	-0.410	-0.227	-0.326	-0.232	0.087	1.000							3.49
(8) FYO2	0.368	-0.375	-0.175	0.109	-0.299	-0.124	0.188	1.000						1.71
(9) FYO3	0.064	0.177	-0.041	-0.144	0.162	-0.067	-0.117	-0.612	1.000					2.14
(10) FO1	-0.224	0.183	-0.141	-0.245	0.182	-0.019	0.297	-0.142	0.311	1.000				1.60
(11) FO2	0.314	0.217	0.165	0.125	0.068	0.032	-0.161	-0.114	0.023	-0.031	1.000			1.20
(12) FO3	-0.069	-0.022	-0.034	-0.049	0.053	-0.001	0.113	0.099	-0.092	0.081	-0.013	1.000		1.09
(13) LNSIZE	-0.329	-0.265	0.161	-0.042	-0.048	-0.121	0.430	0.217	-0.197	-0.015	-0.013	-0.092	1.000	1.69
Ortalama VIF: 2.21														

Tablo 5 incelendiğinde, açıklayıcı değişkenler arasındaki ilişkilerin düzeyi %80 (0.80)’nin altındadır. Gujarati ve Porter (2009)’a göre, açıklayıcı değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorunundan bahsedebilmek için %80’in üzerinde değer veya değerlerin olması gerekmektedir. Ayrıca, Tablo 5’teki VIF değerlerinden, çoklu doğrusallığın varyans şişirme faktörü (VIF) testi kullanılarak da test edilmesi sonucunda veri kümesinin etkilenmediği görülmektedir. Bu sonuçlar analiz için çok yönlü doğrusallık probleminin söz konusu olmadığını göstermektedir.

Çalışmanın beş modeli için de uygun tahmincilerin seçilebilmesi için birtakım testler yapılmıştır. Bu doğrultuda, “Eğer yatay kesit boyut büyük bir ana kütlede tesadüfi olarak seçilmişse, tesadüfi etkileri; eğer daha spesifik bir veri seti söz konusu ise, sabit etkileri düşünmek mantıklı olabilmektedir (Tatoğlu, 2018b: 79).” ifadesi göz önünde bulundurularak, bu çalışmanın örnekleminin belli bir endekte yer alan şirketlerden oluşması nedeniyle sabit etkili modellerin tercih edilmesi uygun görülmüştür. Bu doğrultuda araştırma kapsamında kullanılacak sabit etkili modellerin (birim, zaman veya birim ve zaman etkili model) kullanılması gerekmektedir. Sabit etkilerde birim, zaman veya birim ve zaman etkili modellerin belirlenmesi için yapılan testlere ilişkin sonuçlar Tablo 6’da ifade edilmiştir.

Tablo 6: Sabit Etkiler Modelinde Birim ve Zaman Etkinin Sınanması

P. Veri Modeli	Birim Etkisi		Zaman Etkisi		Uygun Model
	Prob>F	Sonuç	Prob>F	Sonuç	
(1)	1.0000	Birim etki yoktur.	0.9831	Zaman etkiler anlamsızdır.	KM
(2)	0.0000	Birim etki vardır.	0.0134	Zaman etkiler anlamlıdır.	ÇYSEM

Tablo 6 (Devamı): Sabit Etkiler Modelinde Birim ve Zaman Etkinin Sınanması

P. Veri Modeli	Birim Etkisi		Zaman Etkisi		Uygun Model
	Prob>F	Sonuç	Prob>F	Sonuç	
(3)	0.0000	Birim etki vardır.	0.0000	Zaman etkiler anlamlıdır.	ÇYSEM
(4)	0.0000	Birim etki vardır.	0.0894	Zaman etkiler anlamsızdır.	TYSEM
(5)	0.0000	Birim etki vardır.	0.0202	Zaman etkiler anlamlıdır.	ÇYSEM
<i>H₀: Birim etkiler sıfıra eşittir.</i>			<i>H₀: Zaman etkiler sıfıra eşittir.</i>		

Not: Tek Yönlü Sabit Etkiler Modeli (TYSEM), Çift Yönlü Sabit Etkiler Modeli (ÇYSEM), Klasik Model (KM)

Sabit etkiler modeli için, birim ve zaman etkilerin sınanması sonucunda elde edilen olasılık değerleri (Prob > F) Tablo 6'de gösterilmiştir. Birim etki incelendiğinde, Model (1) hariç tüm modellerde "Birim etkiler sıfıra eşittir" şeklinde kurulan H₀ hipotezi reddedilmiştir (Prob > F değerleri kritik değer 0.05'ten küçüktür). Zaman etki sınandığında ise, olasılık değeri 0.05'in altında olan modeller için zaman etki anlamlıyken, üstünde olan modeller için zaman etki anlamsızdır. Bu sonuçlar ışığında Model (1) için klasik model; Model (2), (3) ve (5) için çift yönlü sabit etkiler modeli ve Model (4) için tek yönlü sabit etkiler modeli kullanılmalıdır.

Araştırma modelleri için uygun olan panel veri modelleri tespit edildikten sonra, klasik ve sabit etki modelleri için uygun olan dirençli tahmincileri seçebilmek amacıyla heteroskedasite, otokorelasyonsuzluk ve birimler arası korelasyonsuzluk varsayım testleri gerçekleştirilmiştir. Söz konusu testlere ilişkin sonuçlar Tablo 7' de sunulmuştur.

Tablo 7: Dirençli Tahmincinin Belirlenmesi

	Heteroskedasite <i>White Testi</i>	Otokorelasyon <i>Durbin-Watson Testi</i>	B. A. Korelasyon <i>Pesaran Testi</i>
(1)	Prob>chi2 = 0.0008	Durbin-Watson = 0.1295392	p-value = 0.258
	<i>Wald Testi</i>	<i>Durbin-Watson Testi</i>	<i>Pesaran Testi</i>
(2)	Prob>chi2 = 0.0000	Durbin-Watson = 0.86636328 Baltagi-Wu LBI = 1.5596282	p-value = 0.000
(3)	Prob>chi2 = 0.0000	Durbin-Watson = 0.94628658 Baltagi-Wu LBI = 1.5925699	p-value = 0.000
(4)	Prob>chi2 = 0.0000	Durbin-Watson = 0.88187784 Baltagi-Wu LBI = 1.5809934	p-value = 0.000
(5)	Prob>chi2 = 0.0000	Durbin-Watson = 0.95456515 Baltagi-Wu LBI = 1.6042096	p-value = 0.000
	H ₀ : Varyans birimlere göre değişmemektedir.	Değer 2'den küçükse, otokorelasyon var.	H ₀ : Birimler arası korelasyon yoktur.

Tablo 7'a göre, Panel Veri Modelleri için elde edilen sonuçlar şu şekilde yorumlanmaktadır;

Model (1) için White Testi, Model (2), (3), (4) ve (5) için Wald Testi sonucunda, H₀ hipotezi reddedilmekte ve böylece söz konusu modellerin tümü için varyansın birimlere göre değiştiği anlaşılmaktadır.

Durbin Watson ve Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin Watson ve Baltagi-Wu Yerel En İyi Değişmez testi sonuçlarına göre, söz konusu panel veri modellerinin tümü için Durbin-Watson değerlerinin kritik değer 2'den küçük olduğu ve modellerde birinci mertebeden otokorelasyonun var olduğu anlaşılmıştır.

Pesaran testi sonucunda ise, Panel Veri Modeli (1) için H₀ hipotezi reddedilememekte ve birimler arası korelasyonun olmadığı sonucuna ulaşılmaktayken, diğer tüm modeller için H₀ hipotezi reddedilmiş ve birimler arası korelasyonun olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre, Model (1) için Arellano, Froot ve Rogers tahmincisi, Model (2), (3), (4) ve (5) için ise Driscoll ve Kraay tahmincisinin kullanılması gerekmektedir.

Tablo 8: Dirençli Tahmincilere Ait Sonuçlar

	(1) IRQ	(2) TSS	(3) EKO	(4) CEV	(5) SOS
LO1	-0.0490 (0.0329)	-0.00843*** (0.00163)	-0.0109** (0.00247)	0.00367** (0.00149)	-0.00552*** (0.00117)
KO1	-0.00520 (0.00726)	0.0000858 (0.000552)	-0.000101 (0.000752)	0.00172 (0.00143)	0.000522 (0.000466)
KO2	-0.000302 (0.00236)	0.0000348 (0.000121)	0.000475*** (0.000121)	0.000451* (0.000261)	0.000132 (0.000162)
KO3	-0.00343* (0.00177)	0.000135 (0.0000873)	0.000289 (0.000228)	-0.000127 (0.0000931)	-0.0000519 (0.0000777)
KO4	0.00304 (0.00397)	-0.000115 (0.000173)	-0.000155 (0.000162)	-0.000258 (0.000167)	-0.000161 (0.000211)
BO1	-0.00415* (0.00234)	-0.000211*** (0.0000180)	-0.000219 (0.000127)	-0.000133 (0.0000939)	-0.000146*** (0.0000180)
FYO1	0.00221 (0.00543)	-0.000816*** (0.000260)	-0.00142*** (0.000531)	-0.0000803 (0.000442)	-0.000272 (0.000194)
FYO2	-0.000780 (0.00535)	0.000101 (0.0000891)	-0.000194* (0.0000804)	-0.0000818 (0.000166)	0.000486*** (0.0000848)
FYO3	-0.00438 (0.00428)	-0.000285*** (0.0000776)	-0.000624*** (0.000215)	0.000696 (0.000441)	-0.0000842 (0.000123)
FO1	-0.0632 (0.0983)	0.0336*** (0.0107)	0.0360*** (0.00805)	0.0215 (0.0179)	0.0162* (0.00979)
FO2	0.0000282** (0.0000142)	-0.00000329* (0.00000119)	-0.00000369** (0.00000121)	0.000000726 (0.00000125)	-0.00000383** (0.00000111)
FO3	-0.00314* (0.00162)	0.000158 (0.000101)	-0.0000127 (0.000204)	-0.000149 (0.0000746)	0.000138* (0.0000749)
LNSIZE	0.424 (0.434)	0.0395*** (0.00721)	0.0325 (0.0412)	0.0360* (0.0145)	0.0252* (0.0112)
_cons	0.958 (0.663)	0.552*** (0.0313)	0.771*** (0.0308)	0.392*** (0.0337)	0.486*** (0.0280)
N	180	180	180	180	180
ADJ. R ²	0.2364	0.5826	0.6209	0.0855	0.5071
F	0.0007***	0.0000***	0.0000***	0.0194**	0.0001***

Not: ***%1 önem seviyesinde; **%5 önem seviyesinde; *%10 önem seviyesinde anlamlılığı ifade etmektedir. Regresyon tahmin sonucuna ilişkin tablonun ilk satırında katsayı değerleri, parantez içerisinde ise standart hatalar verilmiştir. Katsayı değerinin, standart hataya bölünmesi sonucunda $|t|$ istatistik değeri elde edilmektedir. t istatistik değeri için kritik değerler ***%1 önem seviyesi için $|t| \geq 2.576$ olmalı; **%5 önem seviyesi için $2.576 > |t| \geq 1.960$ aralığında olmalı; *%10 önem seviyesi için $1.960 > |t| \geq 1.645$ aralığında olmalıdır. Örneğin; Model (2) TSS, LO1 için $|-0.00843| / |0.00163| = 5.17$. Buna göre $|t| \geq 2.576$ olduğu için ***%1 önem seviyesinde anlamlıdır.

Tablo 8'deki Regresyon sonuçlarına göre; Model (1) için, F Değeri (0.0007) %1 önem seviyesinde modelin anlamlı olduğunu, R^2 değeri ise 0.2364 ile modeldeki bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki değişimin yaklaşık %24'ünü açıklayabildiğini göstermektedir. KO3, BO1 ve FO3 ile IRQ arasında %10 düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki; FO2 ile IRQ arasında ise %5 düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, FO2 (Alacak Devir Hızı) ile IRQ (Finansal Raporlama Benimseme) arasında istenen türden bir ilişki söz konusudur. Tüm bu açıklamalar ışığında, "H1: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketler daha fazla finansal olmayan raporlar (IRQ) düzenlemektedirler." hipotezi kabul edilmiştir.

Model (2) için, F Değeri (0.0000) %1 önem seviyesinde modelin anlamlı olduğunu, R^2 değeri ise 0.5826 ile modeldeki bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki değişimin yaklaşık %58'ini açıklayabildiğini göstermektedir. Hem FO1 hem de LNSIZE ile TSS arasında %1 düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca LO1, BO1, FYO1 ve FYO3 ile TSS arasında %1, FO2 ile TSS arasında ise %10 düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, FYO1 (Borç/Özkaynak Oranı), FYO3 (Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç), FO1 (Aktif Devir Hızı) ve LNSIZE (İşletme Büyüklüğü) ile TSS (Finansal Olmayan Genel Bilgileri Raporlama Düzeyi) arasında beklenen türden ilişkiler söz konusudur. Tüm bu açıklamalar ışığında, "H2: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan bilgileri raporlama (TSS) düzeyi daha yüksektir." hipotezi kabul edilmiştir.

Model (3) için, F Değeri (0.0000) %1 önem seviyesinde modelin anlamlı olduğunu, R^2 değeri ise 0.6209 ile modeldeki bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki değişimin yaklaşık %62'sini açıklayabildiğini göstermektedir. Hem KO2 hem de FO1 ile EKO arasında %1 düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki; LO1, FYO1, FYO2, FYO3 ve FO2 ile EKO arasında sırasıyla %5, %1, %10, %1 ve %5 düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, KO2 (Esas Faaliyet Kar Marjı), FYO1 (Borç/Özkaynak Oranı), FYO3 (Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç) ve FO1 (Aktif Devir Hızı) ile EKO (Finansal Olmayan Ekonomik Bilgileri Raporlama Düzeyi) arasında beklenen türden ilişkiler söz konusudur. Tüm bu açıklamalar ışığında, "H3: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan ekonomik (EKO) bilgileri raporlama düzeyi daha yüksektir." hipotezi kabul edilmiştir.

Model (4) için, F Değeri (0.0194) %10 önem seviyesinde modelin anlamlı olduğunu, R^2 değeri ise 0.0855 ile modeldeki bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki değişimin yaklaşık %9'unu açıklayabildiğini göstermektedir. LO1, KO2, LNSIZE ile CEV arasında sırasıyla %5, %10 ve %10 düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, LO1 (Cari Oran), KO2 (Esas Faaliyet Kar Marjı) ve LNSIZE (İşletme Büyüklüğü) ile CEV (Finansal Olmayan Çevresel Bilgileri Raporlama Düzeyi) arasında beklenen türden ilişkiler söz konusudur. Tüm bu açıklamalar ışığında, "H4: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan çevresel (CEV) bilgileri raporlama düzeyi daha yüksektir." hipotezi kabul edilmiştir.

Model (5) için, F Değeri (0.0001) %1 önem seviyesinde modelin anlamlı olduğunu, R^2 değeri ise 0.5071 ile modeldeki bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki değişimin yaklaşık %51'ini açıklayabildiğini göstermektedir. FYO2, FO1, FO3 ve LNSIZE ile SOS arasında sırasıyla %1, %10, %10 ve %10 düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki; LO1, BO1 ve FO2 ile SOS arasında sırasıyla %1, %1 ve %5 düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, FYO2 (Duran Varlıklar/Aktif), FO1 (Aktif Devir Hızı), FO3 (Stok Devir Hızı) ve LNSIZE (İşletme Büyüklüğü) ile SOS (Finansal Olmayan Sosyal Bilgileri Raporlama Düzeyi) arasında beklenen türden ilişkiler söz konusudur. Tüm bu açıklamalar ışığında, "H5: Finansal/mali yönden güçlü göstergeleri (oranları) olan şirketlerin finansal olmayan sosyal (SOS) bilgileri raporlama düzeyi daha yüksektir." hipotezi kabul edilmiştir.

Tüm bu regresyon sonuçları ve yapılan açıklamalar ışığında çalışma bulguları Tablo 9'da kısaca özetlenmiştir.

Tablo 9: Bulguların Özetlenmesi

Oran Grubu	Kod	Açıklama	Toplam Etki Sayısı	
			Olumlu	Olumsuz
LİKİDİTE ORANI	LO1	Cari Oran	1	3
KARLILIK ORANLARI	KO1	Aktif Karlılık Oranı	0	0
	KO2	Esas Faaliyet Kar Marjı	2	0
	KO3	Net Kar Marjı	0	1
	KO4	Özsermaye Karlılığı	0	0
BÜYÜME ORANI	BO1	Aktif Büyüme	0	3
FİNANSAL YAPI ORANLARI	FYO1	Borç/Özkaynak Oranı	2	0
	FYO2	Duran Varlıklar/Aktifler	1	1
	FYO3	Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç	2	0
FAALİYET ORANLARI	FO1	Aktif devir Hızı	3	0
	FO2	Alacak Devir Hızı	1	3
	FO3	Stok Devir Hızı	1	1
KONTROL DEĞİŞKENİ	SIZE	İşletme Büyüklüğü	3	0

Not: Şirketler için olumlu olan finansal oranlardan, finansal olmayan raporlama üzerinde büyük ölçüde olumlu etki doğuranlar kalın, büyük ölçüde olumsuz etki doğuranlar ise italik olarak ifade edilmiştir.

5. Sonuç

Paydaşlarını düzenli olarak bilgilendirerek güçlü bir iletişim sağlayan şirketlerin, vizyon ve misyonlarını gerçekleştirme yolunda daha başarılı olacakları düşünülmektedir. Küreselleşen dünyada paydaşlarıyla etkileşimi iyi olmayan işletmelerin hedeflerine ve amaçlarını gerçekleştirebilmeleri çok zor ve dahası, neredeyse imkansızdır. Bu doğrultuda, günümüzde işletmeler dolaylı ve dolaysız olarak etkilediği ve etkilendiği paydaşlarını faaliyetleriyle ilgili olarak düzenli periyotlarda bilgilendirmek durumundadırlar. Bu amaçla geçmişte ilk olarak finansal tablolarını sunmaya başlayan işletmeler günümüzde finansal olmayan konularda da açıklama(lar) yapabilmek için yeni raporlama çerçevelerini benimsemeye başlamışlardır. Günümüzde bu konuda finansal bilgilerle birlikte finansal olmayan bilgilerinde sunulabildiği Faaliyet Raporları ve çok daha detaylı finansal olmayan bilgilerin sunulduğu Sürdürülebilirlik ve Entegre Raporlama çerçeveleri ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, 2014-2019 yılları arasında (6 yıllık dönem) BIST 50’de listelenen şirketlerin finansal yönden güçlü olmalarıyla, finansal olmayan bilgileri içeren raporlama standartlarını benimsemeleri ve daha fazla finansal olmayan bilgi açıklamaları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, şirketlerin faaliyet, sürdürülebilirlik ve/veya entegre raporları incelenerek finansal olmayan bilgi açıklama düzeyleri ve literatürde yaygınca kabul gören finansal oranları hesaplanarak panel regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular ise; 2014-2019 yılları arasında Model 1 için “Alacak Devir Hızı”ndaki olumlu durumların “Finansal Raporlama Benimseme” üzerinde olumlu; Model 2 için “Borç/Özkaynak Oranı”, “Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç”, “Aktif Devir Hızı” ve “İşletme Büyüklüğü”ndeki olumlu durumların “Finansal Olmayan Genel Bilgileri Raporlama Düzeyi” üzerinde olumlu; Model 3 için “Esas Faaliyet Kar Marjı”, “Borç/Özkaynak Oranı”, “Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç” ve “Aktif Devir Hızı”ndaki olumlu durumların “Finansal Olmayan Ekonomik Bilgileri Raporlama Düzeyi” üzerinde olumlu; Model 4 için “Cari Oran”, “Esas Faaliyet Kar Marjı” ve “İşletme Büyüklüğü”ndeki olumlu durumların “Finansal Olmayan Çevresel Bilgileri Raporlama Düzeyi” üzerinde olumlu; ve Model 5 için “Duran Varlıklar/Aktif”, “Aktif Devir Hızı”, “Stok Devir Hızı” ve “İşletme Büyüklüğü”ndeki olumlu durumların “Finansal Olmayan Sosyal Bilgileri Raporlama Düzeyi” üzerinde olumlu bir etki yarattığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar çalışmanın tüm hipotezlerinin kabul edildiğini, finansal yönden gelişmiş olan işletmelerin entegre raporlama yapma, entegre raporlama düzeyi ve sürdürülebilirlik göstergeleri (TSS, EKO, CEV ve SOS) bağlamında daha fazla finansal olmayan açıklama yaptıklarını göstermektedir. Ancak, çalışmanın sonuçları bazı finansal göstergelerde iyi olmayan işletmelerin daha fazla finansal olmayan açıklama yaptığını da göstermiştir. Bu konuyla ilgili olarak işletmelerin daha fazla finansal olmayan bilgi açıklayarak finansal durumlarını düzeltmeyi hedefledikleri düşünülebilir.

Çalışma sonuçlarına göre, finansal olmayan raporlamayı büyük ölçüde “Esas Faaliyet Kar Marjı”, “Borç/Özkaynak Oranı”, “Kısa Vadeli Borç/Toplam Borç”, “Aktif devir Hızı” ve “İşletme Büyüklüğü” olumlu; “Cari Oran”, “Net Kar Marjı”, “Aktif Büyüme” ve “Alacak Devir Hızı”nın olumsuz etkilediği görülmüştür.

Ayrıca, bu çalışmanın konusuyla benzerlik gösteren, finansal gelişmişlik - finansal olmayan raporlama ilişkisini araştıran diğer çalışmaların sonuçlarında ise, Hurghis (2015) entegre raporlamayla aktif karlılık arasında herhangi bir ilişki tespit edememiş, Yıldırım vd., (2018) ise finansal olarak aktif karlılık ve özsermaye karlılığı ile finansal olmayan açıklama arasında herhangi bir ilişki olmadığını ve daha büyük şirketlerin daha fazla finansal olmayan açıklama yaptıklarını tespit etmiştir. Bu iki çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde bazı finansal göstergeleri gelişmiş olan şirketlerin daha fazla finansal olmayan açıklama yaptıklarını ancak aktif karlılık ve özsermaye karlılığı ile finansal olmayan açıklamalar açısından herhangi bir ilişkinin tespit edilemediği görülmektedir (Bu çalışmada da bu iki oran için herhangi bir ilişki tespit edilememiştir). Son olarak ise, Yüksel (2018) konuyla ilgili benzer çalışmasında aktif devir hızıyla pozitif bir ilişki tespit etmiş, ulaştığı sonuç bu çalışmanın sonucuyla da tutarlıdır. Söz konusu her üç çalışma ile bu çalışmanın sonuçları örtüşmektedir. Özetle, finansal yönden iyi olan göstergelere sahip işletmelerin kötü göstergelere göre (olumlu/olumsuz ilişki tespit edilen finansal göstergeler düşünüldüğünde) çok daha fazla finansal olmayan bilgi açıklama eğilimlerinde oldukları söylenebilir.

Finansal olmayan raporlamanın ülkemizde yeni sayılabilecek bir mazisi olduğu düşünüldüğünde, ilgili raporlara ilişkin verilerin temin edilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Bu nedenle, bundan sonraki çalışmalar, farklı ülkelerden şirketleri içerecek ve kıyaslayacak şekilde finansal olmayan bilgi açıklama düzeyiyle finansal performans arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Aras, G. ve Sarıoğlu, G. U. (2015). *Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.
- BİST Sürdürülebilirlik Rehberi. (2014). *Sürdürülebilirlik İçin Sürdürülebilirlik Rehberi*. Borsa İstanbul.
- Düzer, M. (2021). Kurumsal Yönetim, Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Finansal Performans: Bist'te Bir İnceleme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 2021 Özel Sayısı, 17 (17), 35-51.
- Emir, S., Aracı, N. K. ve Kıymık, H. (2021). Entegre Raporlama Anlayışının Camels Analizi ile Finansal Performans Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (62), 259-284.
- Fasan, M., Mio, C. ve Pauluzzo, R. (2016). Internal Application of IR Principles: Generali's Internal Integrated Reporting. *Journal of Cleaner Production*, 139, 204-2018.
- GRI. (2013). *Global Reporting Initiative (GRI) G4 Sürdürülebilirlik Raporlama Kılavuzu*.
- Gujarati, D. N. ve Porter, D. C. (2009). *Basic Econometrics (5th Edition)*. New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Hurghis, R. (2015). Integrated Reports and Financial Performance: An Analysis. *The Faculty of Economics and Business Administration*, Conference Paper.
- IRC. (2011). *Towards Integrated Reporting*, Communicating Value in the 21st Century: 6-7.
- Kemp, N. M. ve Lug, C. T. (2020). Linking Integrated Reporting Quality with Sustainability Performance and Financial Performance in South Africa. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 23 (1), 1-11.
- KPMG. (2013). Survey of Corporate Responsibility Reporting.

- Obeng, V. A., Ahmed, K. ve Cahan, S. F. (2021). Integrated Reporting and Agency Costs: International Evidence from Voluntary Adopters. *European Accounting Review*, 30 (4), 645-674.
- Önder, Ş. (2018). *Kurumsal Raporlamanın Yeni Trendi Entegre Raporlama*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Resmî Gazete. (2011). Türk Ticaret Kanunu. Sayı: 27846, m.516.
- Sun, W., Zhao, C. ve Cho, C. H. (2019). Institutional Transitions and the Role of Financial Performance in CSR Reporting. *Corporate Social Responsibility & Environmental Management*, 26 (2), 367-376.
- T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. (2022). Erişim Adresi. <https://sgb.uab.gov.tr/uploads/pages/ic-kontrol/faaliyet-raporu-nedir.pdf>.
- Tatoğlu, F. Y. (2018a). *Panel Zaman Serileri Analizi, Stata Uygulamalı (2.Baskı)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Tatoğlu, F. Y. (2018b). *Panel Veri Ekonometrisi, Stata Uygulamalı (4.Baskı)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Thompson, P. ve Zakaria, Z. (2004). Corporate Social Responsibility Reporting in Malaysia. *The Journal of Corporate Citizenship*, March 2004, 13, 125-136.
- Türker, İ. ve Sayar, A. Z. (2014). The Relationship Between Integrated Reporting and Financial Reporting. *Management Studies*, 2 (7), 465-478.
- Vitolla, F., Raimo, N., Rubino, M. ve Garzoni, A. (2020). The Determinants of Integrated Reporting Quality in Financial Institutions. *Emerald Publishing Limited*, ISSN 1472-0701, DOI 10.1108/CG-07-2019-0202.
- Vitolla, F., Salvi, A., Raimo, N., Petruzzella, F. ve Rubino, M. (2020). The Impact on the Cost of Equity Capital in the Effects of Integrated Reporting Quality. *Business Strategy and The Environment*, 29 (2), 519-529.
- Yıldırım, G., Kocamış, T. U. ve Kuzu, S. (2018). Finansal Performansın Sürdürülebilirlik Raporlaması Üzerine Etkisi: BIST100 Şirketleri Üzerinde Bir İnceleme. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Nisan 2018, Özel Sayı, 625-635.
- Yüksel, F. (2018). Entegre Raporlama ve Finansal Performans İlişkisi: Türkiye ve Güney Afrika Katılım Bankaları Üzerinde Bir Araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 1-17.

**JOURNEY TO NON-FINANCIAL REPORTING AND
EVALUATION OF THE IMPACT OF COMPANY PERFORMANCE ON
NON-FINANCIAL REPORTING: A RESEARCH ON BIST 50 COMPANIES**

Extended Abstract

Aim: *In the current literature, there are many studies investigating the effects of social responsibility, sustainability and integrated reporting on financial performance. In the vast majority of these studies, it has been determined that these reports have a positive effect on financial performance. However, there is an element that is overlooked in these studies. In fact, it should not be forgotten that companies that are developed or financially strong are more likely to make such non-financial reporting or social responsibility disclosures. Because financially strong companies are more likely to turn to such reports/disclosures in order to have less risk of encountering financial difficulties and to target a more transparent management policy. Considering that small companies may face more financial difficulties, it can be expected that they are less likely to turn to such reports/disclosures. Therefore, in relation to this study, it is important to investigate whether financially strong companies adopt such approaches more, and it is thought that it will fill the existing gap in the literature.*

In the light of these explanations, this study aims to investigate whether there is a relationship between the financial/financial strength of companies listed in BIST 50, their adoption of reporting standards that include non-financial information and more non-financial information disclosures.

Method(s): *In accordance with the purpose of the study, some hypotheses were determined and they are expressed below.*

H1: Companies with strong financial/financial indicators (ratios) issue more non-financial reports (IRQ).

H2: Companies with strong financial/financial indicators (ratio) have a higher non-financial information reporting (TSS) level.

H3: Companies with strong financial/financial indicators (rates) have a higher reporting level of non-financial economic (ECO) information.

H4: Companies with strong financial/financial indicators (rates) have a higher reporting level of non-financial environmental (CEV) information.

H5: Companies with strong financial/financial indicators (ratio) have a higher reporting level of non-financial social (SOS) information.

In order to test the accuracy of the above hypotheses, the "Sustainability Reports", "Annual Reports", "Financial Statements (Balance Sheet, Income Statement, Cash Flow Statements etc.)" and "Integrated Reports" of the companies in Table 2 for 6 years (2014-2019) In the light of the information obtained from the reports, some scores (TSS, ECO, ÇEV and SOS) and rates were calculated. In order to determine the level of information disclosure, non-financial information disclosure scores were calculated by examining the integrated reports, sustainability reports and annual reports made by the companies. In the calculation of the scores, based on 98 standards in the GRI G4 guide; (i) 0.25 if the company has not made any disclosures regarding the relevant standard in the relevant year; (ii) 0.50 if it gives brief information about the standard; (iii) 0.75 if detailed but numerical data are not mentioned, and (iv) 1.00 if the quantitative and qualitative data about the standard in question are expressed in detail, and the total value obtained is divided by 98. Then, the non-financial reporting adoption variable IRQ was established and 1; The IRQ dummy variable was created by giving a value of 0 to companies that do not make sustainability or integrated reporting. The companies that make up the sample of the study with the IRQ dummy variable are divided into two as sustainability or integrated reporting or financial reporting only.

Thus, in the study, companies could be subject to a dual classification as those that disclose non-financial information and those that do not. With such a classification, it will be possible to measure whether there is a relationship between the financial status of companies and whether they prepare non-financial reports and the level of non-financial information disclosure.

In the light of all these explanations, in this study, panel regression analysis (Stata 15.0 package program was used for analysis) was conducted based on the proposition that financially strong companies adopt reporting standards that include non-financial information and also disclose more non-financial information.

Findings: Considering the expected relationships in Table – 3; A desired relationship between FO2 (Receivables Turnover) and IRQ (Financial Reporting Adoption), Relationships of the expected type between FYO1 (Debt/Equity Ratio), FYO3 (Short Term Debt/Total Debt), FO1 (Asset Turnover Rate) and LNSIZE (Business Size) and TSS (Non-Financial General Information Reporting Level), Relationships of the expected type between CO2 (Main Operating Profit Margin), FYO1 (Debt/Equity Ratio), FYO3 (Short-Term Debt/Total Debt) and FO1 (Asset Turnover Rate) and ECO (Non-Financial Economic Information Reporting Level), Relationships of the kind expected between LO1 (Current Ratio), KO2 (Key Operating Profit Margin) and LNSIZE (Business Size) and CEV (Level of Reporting Non-Financial Environmental Information), There are expected relationships between FYO2 (Assets/Assets), FO1 (Asset Turnover Rate), FO3 (Inventory Turnover Rate) and LNSIZE (Business Size) and SOS (Non-Financial Social Information Reporting Level).

Conclusion: As a result of the Panel Regression Analysis, it has been determined that the variables of "Main Operating Profit Margin", "Debt Equity Ratio", "Short Term Debt/Total Debt", "Asset Turnover Rate" and "Business Size" have a positive effect on non-financial reporting. In addition, it was concluded that "Current Ratio", "Net Profit Margin", "Asset Growth" and "Receivables Turnover Ratio" negatively affected non-financial reporting.
